

היכלי תורה

רשת שיעורי תורה

החומר בעלון מתוך
מתיבתא
הגמרא של לומדי
הדף היומי

ערש"ק פרשת ויגש ט טבת תשסח ♦ דף היומי בבלי: כתובות קד דף היומי ירושלמי מגילה ו משנ"ב ח"א קכו:

חדש בהיכל

לקראת מעמד סיום הש"ס

בימים אלו שוקדים על עריכת ספר מקיף שיסקר את קורות המכון מעריסת לידתו ועד עתה, יגולל את מסכת ימיו הראשונים, ויתאר את תולדות היצירות הרבות שראו אור על ידו.

הספר גם יכלול ראיונות מקצועיים עם ראשי המכונים, ויבטא את עקרונות העריכה המלוות את מלאכת העורכים בכל תחום ותחום. הספר, מגלה טפח מהנעשה מאחורי הקלעים בהיכלי התורה 'עוז והדר', למען ידעו את גודל ההשקעה הטמונה בכל דף מדפיז של ספר.

במעמד הסיום

בחלק האומנותי של הכינוס לא הסתפקו אנשי ההפקה במועט, עד שיזמו 'יצירה מוזיקאלית' מיוחדת וחדשנית, שתעסוק בענין מתן תורה ונתינתה לעם ישראל, ואשר תבוצע בידי אמני שיר, ר' מונה רוזנבלום ותזמורתו, שינעימו את המעמד יחד עם מקהלה גדולה, כמו כן היא תכלול פרקי חזנות מפי החזן הדגול ר' בנימין הלפגוט. בנוסף יושמעו שירים חדשים, שירי שמחה ורגש, שהולחנו במיוחד למעמד זה, ויבטאו את הקשר החזק שיש בין ממלכת התורה 'עוז והדר' לבין עולם התורה בכללותו.

משתתפי המעמד יזכו גם לקבלת ערכת מתנות מרהיבה ויוקרתית, שתועשר במבחר יצירות מבית 'עוז והדר', ותבטא את הכבוד שרוחשים במכון 'עוז והדר' לשותפי המכון ולנדיבי הלב המחזיקים את פעליו.

התנצלות והבהרה

בגליון 'היכלי תורה' לפרשת מקץ הופיע מכתב שנתקבל מאת אחד הקוראים ובו הערה על מאמר מסויים.

המערכת לא היתה מודעת מי הוא כותב המאמר והיא מתנצלת על הדפסת המכתב. **שגיאות מי בין.** ובעז"ה להבא נקפיד יותר לבדוק כל דבר.

חשוב לציין כי גדולי ישראל שליט"א הביעו את רצונם להשתתף ואישרו את דבר בואם. גם הגאון הגדול רבי מלכיאל קוטלר שליט"א, ראש ישיבת לייקווד בארה"ב, יבוא במיוחד לארץ הקודש כדי להשתתף במעמד גדול ונכבד זה לתפארתה של תורה. משא מיוחד ישמיע נשיא ממלכת התורה 'עוז והדר' והעומד בעוז בראש מפעלותיה, אשר מוסר נפשו בכל מאוודו למען הרחבת גבולי התורה. כמו כן ישמיעו רבנים וראשי ישיבות דברי ברכה, שיביעו את תודת בני התורה ולומדיה לעוסקים במלאכת הקודש בההדרת הספרים והפצתם.

כבר עתה חולקו כל הכרטיסים שהודפסו לכבוד האירוע לידידי ותומכי 'עוז והדר', האולם חולק להיכלות מיוחדים הקרויים על שמות ערי התורה שבבבל, 'היכלי נהרדעא', 'היכלי סורא', 'פומפדיתא, מערבא' וכו', בדרך זו יעלו לזכרון ערי יישובם של היהודים בגולת בבל באותם ימים, בהם נכתב התלמוד בבלי, ובהם שקלו וטרו בסוגיותיו. בכך יחוו היהודים שליבם חם לדבר תורה, את הנגיעה והזיקה שיש למלאכת מגיהי הש"ס ומהדיריו באותם מעשים נשגבים של האמוראים והקדמונים אשר כתבוהו ולימדוהו לדורות הבאים, שבודאי שמחים גם הם במרומים בשמחת התורה הגדולה, כפי שצינו זאת גדולי ישראל שליט"א בשבועות האחרונים.

קהל לומדי התורה אינו מסתיר את התרגשותו לקראת המעמד הכביר, ובפרט אותם מאות רבני וחברי מכון 'עוז והדר' העמלים על מדוכת התורה בהיכלי התורה שבמסגרתו, הפזורים בכל רחבי הארץ, והעושים את מלאכתם נאמנה עד שיצאו הספרים לאור עולם להגדיל תורה ולהאדירה, אלו, שותפים של ממש באותה מהפכה שהתחוללה בעקבות מיזמי המכון ופעליו, אשר שינו את פני מדף הספרים התורני, הם נרגשים ומצפים לאותו כינוס, בכדי לחוג את שמחת התורה כראוי לה.

מעמדים רבים חוותה היהדות החרדית, כנסי חזוק, אולם מיוחד הוא הכינוס הענק שיתקיים ברצות השי"ת אור לח"י טבת באולמי אווניו, מעמד שיאחד את כל רבדי היהדות החרדית מכל קהילות הקודש אל תחת קורת גג אחת, לחוג את שמחת כל לומדי התורה עת הושלמה מלאכת עריכת הש"ס השלם והמפואר בממלכת התורה 'עוז והדר'.

הסיבה שמביאה את כולם לחוש שותפות עם מפעלותיה של 'עוז והדר', היא העובדה שרבות לומדי התורה שונים את משנת תלמודם באחד ממאות ספריה, אם זה בספרי היסוד של התלמוד בבלי ומפרשיו או ברמב"ם ומפרשיו, מפרשי התורה או ספרי הלכה, ב'תלמוד בבלי המבואר - מתיבתא' או במשנה ברורה המבואר, כל אחת מיצירות פאר אלו ניחנו במיטב המעלות המשובחות שכל לומד חפץ למצוא בספר לימודו, בהגהה מושלמת ובהידור מפליא, באיכות ובסידור הדברים על מקומם, כל אלו משביחים את הלימוד ומחבבים את דברי התורה על לב הוגיה.

ולעת הזו, עם גמר מלאכה ארוכת שנים, בעריכת התלמוד בבלי מחדש, עם הגהה מעמיקה ותיקונים רבים של שיבושי גירסאות שהכבידו על קהל הלומדים. מלאכה אמיצה שכזו, שנעשתה בידי מאות תלמידי חכמים מופלגים, בהנחיית נשיא המכון הגאון רבי יהושע לייפער שליט"א מחשובי הרבנים במונסי - ארה"ב, זכתה לקצור שבחים רבים מפי מבקשי התורה, רבנים וראשי ישיבות, אברכי הכוללים ובני הישיבות, לאחר שזכו להעלות על שולחנם דבר נאה ומתוקן, יפה ונאה לכבודה של תורה לחוג רבוב עם את שמחת סיום המלאכה, ולהודות להשי"ת על שהגיענו ליום גדול ונכבד זה.

בימים אלו משלימה משלחת מיוחדת מטעם 'עוז והדר' לסובב בבתייהם של כל גדולי ישראל שליט"א, בהזמינם להשתתף במעמד הנשגב,

והנה עיניכם ראות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם.....

ברש"י: השוה את כולם יחד, לומר כשם שאין לי שראה על בנימין שהרי לא היה במכירתו, כך אין בלבי שראה עליכם. "כי פי המדבר אליכם", בלשון הקודש.

לפי מה שפירש רש"י, שבאמרו "והנה עיניכם הראות ועיני אחי בנימין", נתכוון יוסף להניח דעת אחיו שלא יתייראו שמה יש בלבו עליהם, יתפרש המשך הכתוב כאומר, והא ראה לדברי שאינני רוחש לכם טינה, "כי פי המדבר אליכם" בלשון הקודש. ודבר זה טעון הסבר, כיצד יש להם ללמוד מפיו המדבר בלשון הקודש, שאין בלבו עליהם על שמכרוהו.

ברם, חששם של השבטים מפני שנאתו של יוסף בשל מכירתו, היתה רק כל זמן שלא ידע יוסף שכבר נתחרטו על מכירתו. אילו נתברר להם כי יוסף יודע היטב שהם מכירים באשמתם ומתחרטים עליה מעיקרא, לא היה להם כלל מה לחשוש מפניו, שהרי כשבטלה הסיבה לשנאה, גם עברתו לא תהיה שמורה.

כשראה יוסף שנבהלו אחיו מפניו, וירד לסוף דעתם מפני מה הם מתייראים מפניו, רמז להם בחכמתו, כי חרטתם על מכירתו נהירה לו. שהרי כשאמרו איש אל אחיו "אבל אשמים אנחנו על אחינו" (לעיל מב כא), שמע יוסף והבין היטב את דבריהם, אלא שהם לא שתו לבם לכך "כי המליץ בינתם".

זו היתה כוונתו של יוסף כשאמר להם "כי פי המדבר אליכם" בלשון הקודש, כאומר, הלא כאשר ניצב הייתי עמכם בעת שהתחרטתם על מכירתו הבנתי כל דבריכם, ואם כן אין לכם כלל להתיירא מפני.

בני אריאל

אחרי רבים... / יעקב שלמה לוי

קול תרועה פילח באבחה חדה את דמות העיירה והשתיק אפילו את קורנסו הולם התמיד של בערוש הנפח. אף הדגים ששחו את שחיית היום האחרון בגיגית המים של פייטל הדייג, כמו עצרו מסיבובי הנצח שלהם. כל שבירה - ולו הקלה ביותר - של שיגרת החיים גורמת היתה להתרגשות מרובה מלווה בצ'מאון כביר למשהו מרענן בעיירה הרדומה.

הכרוז המחציר היה נרגש עד דמעות. בני העיירה לא כל כך. לכל הפחות הבינו לרוחו של התוקע המתנשף. בשורה היתה בפיו. אורח רם מעלה עושה דרכו הנה.

הקיסר נאפוליון בונפרטה, האדיר במלכי תבל, עומד לעבור בעיירה הקטנה בדרכו לעוד כיבוש ארץ או משהו דומה.

אלא שאף אם לא נגע הדבר לליבם של בני העיירה שלא היו אחוזים הערצה עיוורת לשליט האימפריה והגוף כאותו כרוז בעל חצוצרה, היה בכך משום ניתוח של ממש לשעמום המנוון של שגרת הימים. ימים ושבעות קודם הביקור כבר לא נכשל איש בעיירה בעוון לשון הרע ורכילות... כל השיחות עסקו רק בנושא אחד: ביקורו הצפוי של גדול המלכים באחת הקטנות שבעיירות.

קרב ובא היום. כל בני העיירה יצאו לקבל את פני האורח. שבת קורנסו של בערוש ודגי הנהר נשתחררו ליום אחד מאימת רשת הדייגים של פייטל. אף שאר בעלי המלאכה בטלו מעבודתם. אף לרוע אחד לא עלתה במחשבתו של זעליג המלמד מחשבה פסולה שמה לא ילך אף הוא. וברכת "שחלק מכבודו" מה תהא עליה?

בעל מחשבה והרהורים היה זעליג. עמד שקוע בשרעפיו, נתן עיניו באופק הרחוק כמו כולם והמתין בדריכות.

ענן האבק שנישא לפתע מאי שם וקרב במהירות מסחררת, גול פעימת לב מכל המכותינים. "שיירתו של הקיסר מגיעה" לחשו האנשים בהתרגשות עזה.

הענן התקרב במהירות בזק. כעבור דקות אחדות כבר ראו כל בני העיירה את מי שעליו שמעו עד היום רק בסיפורים שבין מנחה לערבית. הקיסר העצום ונמוך הקומה, לבוש מנסיי הלבנות ורכוב על סוסו האביר והצחור הגיע כעל כנפי רוח. אחרי - כמה וכמה גדודים של חיילים נאמנים וממושמיעים עד אין גבול. ומאחוריהם - מנחה צבא ענק ואימתנו.

הכל לחשו בהתרגשות את מילות הברכה. זעליג הביט בנאפוליון כמהופנט ושקע שוב במחשבותיו ואז - פשט על פניו לפתע חיוך רחב. משהו על סף הצחוק המוחלט.

עיני נץ היו לו למושל החשדן. כהרף עין הבחין ביהודי המביט בו ומגחך בעוד הכל מרתתים בפניו, וחמתו בערה בו. הוא היה מספיק חכם ובעל שליטה עצמית מכדי להגיב מייד וברוגז גלוי. בשעת מעשה עשה עצמו כמי שאינו רואה אבל כבר למחרת נוכח היהודי המסכן לדעת כי אין נעלם כמעט מנגד עיניו של העריץ. החיילים שהתייצבו במפתח ביתו לא השאירו לו זמן אפילו לכתוב צוואה. כשהוא אסור באזיקים הובל זעליג תחת משמר כבד אל מקום חניית השיירה המלכותית. שפתותיו החרבות מלמלו מילות וידיו בעוד מוחו מחפש בקדחתנות פתח הצלה.

*

הוד קיסרותו נמוך הקומה ישב וכולו אומר יהירות ושחצנות. זעליג המסכן עמד מולו ברגליים פקות. "אתה צחקת אמש אל מול פני?" - שאל/קבע העריץ. זעליג אישר בניד ראש חלוש כשל הולך למוות.

"ומדוע?" - רעם קולו של נאפוליון שלא יכל לסבול ולו שמץ ערעור על מנהיגותו.

שתיקה. זעליג מושפל הראש לא פצה את פיו.

"אמור מדוע גיחת עלי?" - רגז השליט שלא היה מורגל בהמריית פיו. אבל היהודי כמו הפך לדג. פיו לא נפצה ולו בכדי נקב סדקית.

"אתה הרי יודע שחייך מסורים בידי. מילה אחת שלי ואתה איננו! אינך פוחד?" - הנף החצן לעומתו שוט איומים.

יהודי נשאר פקח בכל מצב. תשובתו של זעליג הפתיעה אפילו את הקיסר. "אם אמור לפניו מפני מה צחקתי, יורגני הוד מלכותו גם כן. ואם כבר למוות - עדיף לי שלא לדבר!" השיב המלמד השנון.

האתגר שהושלך לפני הכובש האדיר היה עצום. בין סקרנותו וגאווותו התחולל מאבק איתנים. אבל בסופו של דבר גברה הסקרנות, כמצופה. "על דברתי! אם כן תגלה מדוע צחקת, לא יאונה לך כל רע!"

חייו של זעליג ניצלו.

נאפוליון היה המום. למען האמת - גם הוא רצה לדעת את התשובה...

"אלא מאי? הסיבה היא שכל אחד חושב שרק הוא שונא את המלך. אם כל אחד היה יודע שכולם סבורים כמוהו, כבר לא היה נשאר ממך זכר... כשראיתי אותך ואת מחניך - נפתרה לי חידת הרועה וחיוך של התרת הספיקות התפשט על פני..."

*

כאשר אנו נמנעים ממעשה טוב או מהשתתפות בשיעור יומי "כי קשה לנו" סבורים אנו מן הסתם כי לכל משתתפי השיעור אין בעיות בחיים. רק לנו קשה לבוא. אם היינו יודעים את האמת... כדאי אולי לערוך סקר קצר בין החברים ולוודא ולראות כי הכל עניין של רצון והחלטה טובה אחת!

"מלמד תינוקות אני ובקצה העיירה שוכן בית" - סיפר זעליג לקיסר המהולל - "מדי יום בימו רואה אני את הנער הכחוש, רועה העיירה, המוביל אחרי עדר גדל מימדים של בהמות כבדות משקל ורבות נפח..."

"תמיד מנקרת במוחי השאלה: איך צועדות הבהמות האדירות והגדולות אחרי הנער הצנום בכו הכנעה, בציינתנות מדהימה? והלא במחי פרסה של אחת מהן יהפוך הרועה לגל של עצמות, קל וחומר כאשר יסתער העדר כולו על הרועה המוביל?"

"שנים הציקה לי קושיה זו. והנה אתמול, כאשר ראיתי את הוד מלכותו וצבאו האדיר המתנהל מאחוריו, התעוררה אצלי הקושיה ביתר שאת: הלא המלך הוא איש קטן אחד, שכל החיילים שונאים אותו, וצבאו האדיר נמצאים המונים שבמכת אגרוף אחת יכולים למנוע אותו, איך זה איפוא ממושמע הצבא האדיר כל כך?"

סיפור עם מסר רוחני ליומי הרבים ניתן לשלוח לפקס: 03-5435757 או לתד. 5717 חיפה

מתנתא' מאיר עיני ישראל

מתנתא במהדורה חדשה

מסכת נדרים עם ביאורי הגמרא וביאורי הר"ן בלבד ב-2 כרכים!

פורמט פנינים עם ביאורי הגמרא בלבד, מהדורה פרקטית ונוחה במיוחד!

- ✓ פירוש ייחודי בהיר וברור בשפה מכובדת ובאווירה תורנית
- ✓ ביאור מדוקדק ומקיף מיוסד על דברי הראשונים והאחרונים
- ✓ הפירוש נותן מוענה לכל קושי שמתעורר ללמוד במהלך הלימוד
- ✓ מיוחד בנדרים! הפירוש משולב גם עם גירסת הר"ן!
- ✓ עבר את שבט הביקורת של ראשי ישיבות רמז"ם ותלמידי חכמים מובהקים
- ✓ בהסכמות ובברכת כל גדולי ישראל שליט"א
- ✓ מתאים לכל יהודי בכל עת
- ✓ נוח וקל לנשיאה

מבצע ענק לרגל הופעת הכרך החדש

מוצטרפים לרבבות המנויים ורוכשים מנוי למהדורה החדשה במחיר חודשי של

גדול 74 ₪ פנינים 59 ₪

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מוקד הזמנות: 1800-22-55-66

מאז ומקדם, ספרי הקודש הם לב ליבו של העם היהודי, והכלי דרכו מתאחדת ומתעצמת התורה עם לומדיה. ראשונים ואחרונים, בביאור הש"ס, בפענוח ובתיקון של מאות ספרים, מהם ספרי יסוד בכל בית, ומדי חודש "עוז והדר", מפעל הספרים התורניים הגדול בעולם ובהיסטוריה היהודית כולה, מחולל בדורנו מהפכת ענק בכל חודשו הולכים ונשלטים פרוייקטים מדהימים בעוצמתם המגיישים לכל לומד באשר הוא, שורה ארוכה ביותר של ספרים מופארים, בכלים נאים המרחיבים דעתו של אדם. "עוז והדר" - תורה ופארה בכריכה אחת. הקשור לספרייה התורנית. 500 אברכים תלמידי חכמים יודעי ספר עוסקים מסביב לשעון בהדרת ספרי

הודעה בעיתון על פטירת אדם

הוא יומא דנח נפשיה דרבי, גזרו רבנן תעניתא ובעו רחמי, ואמרי כל מאן דאמר נח נפשיה דרבי ידקר בחרב. וכו', נח נפשיה דרבי. אמרו ליה רבנן לבר קפרא, זיל עיין. אזל אשכחיה דנח נפשיה, קרעיה ללבושיה ואהדריה לקרעיה לאחוריה, פתח ואמר, אראלים ומצוקים אחזו בארון הקדש, נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקדש. אמרו ליה, נח נפשיה, אמר להו, אתון קאמרתו ואנא לא קאמינא.

בכלבו (סי' קיד) כתב שבשכונת המת, נוהגים לשפוך כל מים שאובין, וטעם המנהג לסימן שידעו הכל שיש בו מקרה מות ולא יהיה מודיע בפה, ויהיה מוציא דבה שעליו אמר הכתוב (משלי י"ח) מוציא ד'בה הוא כסיל.

ובספר מטעמים (מערכת בר מינן אות י) ובספר מנהגי מטרדסדוף (נדפס בסוף ספר בית ישראל ח"ח אות 2) כתבו, לפני תפילת שחרית היה השמש דופק ג' על דלתות הביתם ג' דפיקות, וכשנפטר אחד מתשובי העיר לא היה דופק אלא ב' דפיקות. עוד כתב שם (הערה 3) שבק"ק פאפא כשנפטר אדם היה מודיע על כך השמש ע"י תליית קופסא גדולה על ליבו והיה מחזר על הבתים וקורא צדקה תציל ממות, וכך ידעו שנפטר מת.

ובפלא יועץ (ערך בשורה) כתב, שאם אדם מוכרח להגיד לחבירו איזו בשורה רעה משום איזו צורך שעה לא יגיד לו אלא ברמז באופן שיבין מעצמו, או על ידי גוי, ולא ישלח ישראל אחר שיוודיע לו שהרי אמרו דעלך סני לחברך לא תעביד, אלא אם כן חושש שהדבר יודע לחבירו פתאום שאז צריך חכם לב שיגיד הדבר בסדר נכון.

והנה **בשו"ת שלמת חיים** (יו"ד סי' תנו) כתב שבהודעה על פטירה בעיתון, כנראה אין חשש משום מוציא דיבה, 'לאחר שכונתם לצורך איזה דבר לעורר'.

ובשו"ת שלמת יוסף (סי' כא אות ב) כתב שאין איסור בזה כיון שאין זה אלא כתיבה והיינו כדרך רמז שבה אין חשש.

היתר נוסף כתבו בזה הפוסקים על פי מה שכתב **הגר"ח פאלאגי בשו"ת חיים ביד** (סי' קג) שכל שעתיד הדבר להודע אין חשש מוציא דיבה.

ובשו"ת רבי עזריאל (ח"א יו"ד סי' רסג) כתב השואל על הערה שהעירו למו"ל מדוע מודיע בכתב עתו שפלוגי ופלוני בצדיקי עמינו שבקו חיים לכל חי, והלא אסור להוציא דיבה כמבואר בשו"ע (יו"ד סי' תב). והביא שיש מי שרצה לבאר שדבר זה מותר מפני שמקור דין זה נאמר בגמ' (פסחים ד.) לגבי קרובים, וא"כ לכאורה אפשר לומר שרק כשמודיע לקרוב שקרובו נפטר הוא מוציא דיבה, אך אם מודיע זאת לסתם אדם אין זה דיבה. אך כתב שם לדחות היתר זה שהרי הכל קרוביו של תלמיד חכם, ולפי"ז אסור לכתוב בעתון ממייתת ת"ח וצדיקי עמינו, והוי בכלל מוציא דבה. וכן כתב להוכיח ממה שאמרו בסוגיא 'אמר להו אתון קאמרתו ואנא לא קאמינא', שאף שהמודבר היה בתלמיד חכם, מ"מ לא רצה לומר, אך כתב שיש לדחות ראייה זו.

אולם, למעשה נקט שאין שום מוציא דבה בכתב, שמוציא דבה הוא רק באמירה אבל לא בכתב שהרי הוא לא אמר רק ממילא נשמע, דלשון דבה הוא אמירה משורש דבב. וראיה לזה מהא דפסקינן **בשו"ע** (יו"ד סי' רמ"ב, סי' רמ"ב ס"ט) שאסור לקרות אביו, ורבו בשמם ומצינו כמה גדולים שהיו כותבים שם אביהם ושם רבם, על כן מוכח שבכתב ליכא איסור, וה"ה בנד"ד, וכן העדים כותבין שם אביהם בחתימתם בגט. ע"כ דברי השואל. אך עיין שם כמה שענה לו הגאון הנ"ל.

שוחד, במינוי ציבורי

כתב **הפתחי תשובה** (ח"ו"מ סי' ט סק"א) בשם הפלפולא חריפתא שלאו דוקא דין אסור בשוחד אלא הוא הדין נאמנים על הציבור אף שאין ביניהם דין תורה, ועי' **בפ"ת** (סי' לד ס"ק כז).

ובשו"ת הת"ס (ח"ו"מ סי' קס) כתב, שבמקום שקיבלו שוחד, פשוט שהקבלה היא שע"י אותו המינוי בטילה מעיקרא שהרי צריכים לומר דעתם לשם שמים, **ובשו"ת תשורת ש"י** (סי' תקלה) גם כתב שבמקום שצריכים לעיין ולאמוד למי ראוי יותר ליתן המינוי, פשוט מביעתא בכותחא שאסור ליתן ולקבל שוחד, וכיון שלא עשו כן הסכמתם בטילה.

והנה **בשו"ת אבני נזר** (יו"ד סי' תסה) כתב, היות כי בשנים האחרונות נעשו לדאבון לבבינו שערורית בישראל בענין מינוי הרבנים לעריהם. אשר בקצת מקומות קונים את הרבנות בדמים מאת אנשי הקהלה בכלל. או בשוחד כסף לאנשים פרטים. או בשניהם יחד. עד שבעונותינו הרבים פשתה המספחת ובכמה וכמה עיירות נהייתה להם לחוק שאינם מקבלים שום רב רק ע"י שוחד כסף ליחידים ולרבים. וכל כך נעשה להם להתיר עד שגם בוש לא יבושו לעבור בשאט בנפש על דבר המפורש **בשו"ע** (ח"ו"מ סי' ח) **ובסמ"ע** (שם) שהכתוב קראן 'אלהי כסף ואלהי זהב'. והוא מירושלמי סוף בכורים. שלדעת **הב"ח** (העתיקו הקצה"ח שם להלכה) האיסור הוא במקום שאין אחר עדיף ממנו, ואפילו **לחת"ס** שכתב עליו שהפריז על המדה באופן שאין אחר ראוי ממנו, מ"מ כשיש אחר עדיף ממנו, גם **החת"ס** מודה שאסור. והדבר מובן לכל שאם אנשי הקהלה לא יתנו בכסף עיניהם. בודאי ישיגו תמיד עדיף מיניה דהאי נותן הכסף. וגודל הקלון הנצמח מזה והפלת קרן התורה ידוע לכל ואין צורך להרבות בדברים.

אך עוד זאת ראינו בהקדמת הס' **ווי העמודים להגאון הקדוש כו' מוהר"ר שעפטיל זצוק"ל סג"ל** בן הגה"ק בעל ספר השל"ה (עמוד הדין פכ"א) שאחרי אשר הרעים בקול חוצב להבות אש דת בהרמנותא דמלכותא לדעיילא ובהרמנותא דמלכותא דלתתא על מינוי הרבנות ע"י שוחד כסף כתב, ושבח אני את הגאונים המופלגים במדינת פולין הקדושים אשר בארץ המה ויבדלו החיים שהחרימו על יחידים ורבים, על הנותן, ועל המקבל, על ידי עצמם ועל ידי שלוחם, ושלוחי שלוחיהם. ולשון החרם שרמזו עליו בקצור אמרים הנה הוא בפנקס עדת ה' בפוזנא עד היום, ונעתק ונדפס בחיבורי אחרונים.

ובתשו" מנחת אליעזר אסף כל התקנות והגזירות בענין זה, והעתיק נוסח הכרוז שנעשה בשנת שמ"ז ביריד גראמיץ בלובלין ואח"כ נתחזק בשנת ש"ג.

כמו כן הביא גם כרוז הנמצא ג"כ עד היום בפנקס הארצות אשר בפוזנא בלשון אשכנז, בזה הלשון, לא ישתדל שום רב להשיג משרת הרבנות ע"י הלואה או ע"י מתנה הן ע"י עצמו הן ע"י אחרים. ולא יחזיק ברבנות ע"י כסף וזהב אלהי מסכה כו' והן ע"י כל תחבולה, המעט הוא שהכהנים בבית שני חטאו החטא הגדול הזה ויאשמו, ולא ע"י איזה ענינים [ובנ"א וכן בנוסח האשכנז הנ"ל, ולא ע"י ממון מוקדם או מאוחר או ע"י ענינים אחרים] קרובים ורחוקים המביאים הנאת ממון, וכל איש ואיש אשר יקשה לבבו ויאטם אזנו משמוע בקול התקנה הזאת, לא יאבה ד' סלוח לו ורבצה בו כל אלה [ובנוסח אשכנז. ונדוי וחרם ושמתא] בהיות כי באים אנחנו בברית ובאלה ומקבלים עלינו בקשר אמין וחזק לצאת נגד המסרב במערכה לדחותו בשתי ידים ולהבדילו מכל קהל הגולה שיהיה מנודה ומוחרם בשני עולמות בזה ובבא. גם נפרסם קלונו ברבים, זולת שאר עונשין קשים, ולהשומע יונעם ותבוא עליו ברכת טוב, והתקנה הזאת תקנו לדורי דורות עד עמוד הכהן לאורים ותומים.

ובאו על החתום שלשים גאונים ומהם אלה הידועים לנו בספריהם אשר מימיהם אנו שותים עד היום. ואלה הם: **הלבוש, המהרש"ל, הסמ"ע, המהר"ם מלובלין, המרש"א, השל"ה, בעל עוללות אפרים.**

וזה פשוט ומבואר שהתקנה, הברית, האלה, והאיסורים שבה עומדים בחזקתם גם היום, וכתב **האבני"ז** שם, אולם לזאת תסמר שערות ראש כל איש אשר בשם ישראל יכונה, איך נשתכח הדבר כ"כ ברבות הימים עד שגם אנשים היושבים על כסא ההוראה עברו על איסור חמור כזה, וראה שם מה שהאריך בזה עוד.

מי חיבר את תנא דבי אליהו

כתב החיד"א (שם הגדולים, חלק ספרים מערכת ס אות ו), סדר אליהו רבא וסדר אליהו זוטא, הוא תנא דבי אליהו, וראיתי להרב באר שבע (סנהדרין צב) שכתב, תנא דבי אליהו אל תטעה לחשוב שזה אליהו הוא אליהו הנביא אלא הוא התנא הרשום בהקדמת זרעים להרמב"ם אצל חוני המעגל (סוף פ"ז) עיי"ש. וכתב על דבריו החיד"א, וזה לי למעלה מחמש ושלישים שנה שתמהתי על הגאון הרב באר שבע בזה שמה שהזכיר הרמב"ם בהקדמתו הוא אליהו-עיני בן הקף הוא שם אחד אליהו-עיני ולא אליהו לחוד ועיני בן הקף לחוד, וכן הוזכר שם בהקדמת הרמב"ם. ועוד הדבר ברור מאד שתנא דבי אליהו הוא אליהו זכור לטוב, והוא מאי דתני אליהו לרב ענן סדר אליהו רבא וסדר אליהו זוטא כדאמרין בסוגין, וזה הס' הוא תנא דבי אליהו שמתחיל ויגר"ש שהוא בגימטריא תנא דבי אליהו כמ"ש רבינו הרוקח בריש ספרו.

ועוד נעלם מהם מה שכתב רבינו הערוך ערך סדר, 'סדר אליהו רבא וסדר אליהו זוטא בריש גמרא דפ' שני דיני גזלות וכו' ודאמרי בגמרא תנא דבי אליהו כלהון בגייהו'. וכן הדבר מבורר ומבואר כי כל תנא דבי אליהו דמיית הש"ס או הילקוט או רובם הנה הנם שם, ובפרט הני בי תרי דעלייהו קאי הרב באר שבע ההיא דמיית הש"ס בסנהדרין (צב) הוא בסוף סדר אליהו רבא, אלא שיש שינוי בסוף. ותנא דבי אליהו כל השונה הלכות שעל זה דיבר הרב באר שבע בתשובה, הוא בסדר אליהו זוטא (פ"א).

ועוד תימא על הרב באר שבע ועוצם בקיאותו, איך נתפייס שהוא תנא המוזכר בהקדמת הרמב"ם במקום למצוא איה איפה הוזכר במשנה או ברייתא שמזכיר אליהו לשם תנא.

עוד כתב החיד"א, הגם הלום ראיתי בסדר הדורות הנדפס מקרוב (דף ע"ז ע"ד) שהביא דברי הרב באר שבע ונמשך אחריהם, והביא מה שכתוב בפסחים (צד) תנא דבי אליהו ר' נתן אומר וכו' ובערבי פסחים תנא דבי אליהו אע"פ שאמר ר' עקיבא, ואם כדברי הרמב"ם כי תנא דבי אליהו קדמון איך אומר בשם ר' נתן ור"ע. ותמהני על רוב בקיאותו מדוע קשתו נסוג אחור ושתק להרב באר שבע והרי בסמוך הזכיר ספר זקוקין דנורא ואיך לא זכר שהוא סדר אליהו דמתני לרב ענן.

ותו מאי קאמר ואם כדברי הרמב"ם וכו', אטו הרמב"ם הזכיר תנא דבי אליהו בהקדמתו או דיבר על זה הלא הרב באר שבע הוא אשר חשב כי אליהו המוזכר שם לחודיה קאי, וכן העתיק הוא לשון הרמב"ם והשאיר אחריו עיני בן הקף, ופשוט כי הוא תיבה אחת אליהוועיני ושם אחד הוא ונזכר במשנה (פרה פ"ג), והוא בנסחתנו אליהוועיני. אמנם הרב סדר הדורות הביא זה על המשנה בסמוך ולעיל בדף הנזכר ע"א בלי ה"א, ולכן חשב שהוא אליהו לחוד ועיני בן הקף לחוד. וכן נראה שהרב סדר הדורות חשב שמה שכתוב בבראשית רבה (פרשת וירא) אליהו עיני הם שתי תיבות. וברור כי שם אחד הוא אליהו עיני, ועמ"ש הרב תוי"ט (פרה שם). ותימא עוד על הרבנים שהרי הרמב"ם אינו מזכיר כי אם התנאים שהוזכרו במשנה והרי במשנה לא יש שם אליהו בתנאים ולא שם עיני בן הקף.

וכן מוכח מס' התרומה (סי' קלה) שי תנא דבי אליהו הוא מה שלמד אליהו זכור לטוב לרב ענן עיי"ש.

בעל דין שהשיב אבדה למי שעתיד לישב בדינו אם מותר לו להיות דיין

בשו"ת חלקת יעקב (ח"ו סי' א) נשאל בדינים של שנים שבאו לדין וקודם שהתחילו לטעון הביא אחד חפץ של הדיין שנאבד ממנו לקיים מצות השבת אבדה, והדיין מסתפק אם כעת כשר לדון אותו, או שמא יש בזה חשש משום שוחד.

השואל הביא סברא להתיר ממה שכתב התומים (סי' לד ס"ק יח) שמה שמותר במודר הנאה, כ"ש שמותר לענין שוחד, וכיון שמבואר בסוגין שמודר הנאה מחזיר לו אבדתו, ה"נ ליכא בזה משום שוחד, ומותר לדונו. והשיב לו החלקת יעקב, שהדבר פשוט שאסור לדונו אי משום חומרא וחסידות וקרוב לומר שאף גם עפ"י דינא, שהרי פשיטא שהשבת אבידתו, לא עדיף משר מצוות שמבואר לעיל (קה): כגון הידור לת"ח שעשו לדיין, ואעפ"כ אסור זאת משום שוחד.

ודברי התומים הנ"ל נאמרו רק לענין שוחד מאוחר שלא הוי רק מדרבנן, אבל בשוחד שקודם הדין, שמדאורייתא דאקרביה ליה דעתיה והוא ליה כגופיה, פשיטא שאף מה שמותרין לענין מודר הנאה אסור לענין שוחד.

ודבר זה מוכרח הוא, שהרי מודר הנאה מותר לפרוע את חובו ולזון בניו ובנותיו, או לשחוט לו בהמה בריאה, וכי יעלה על הדעת שכל אלו לא יאסרו אצל דיין משום קירוב דעת. ויתירה מזו מבואר במל"מ (מלוה פ"ה הי"ד) שהסתפק אם מודר הנאה מותר לו למחול את חובו, וכי יעלה על הדעת לגבי דיין שיהיה מותר לו לפסוק אם מחל לו חוב, כיון שאפילו כיסה רוק לפניו או נטל גדפא מרישיה כבר נפסל לדינא, אם משום חסידות או אף גם עפ"י דין, ועל כרחך שסברת התומים היא רק לענין מאוחר.

ואע"ג שסוף לשונו 'בפרט לאחר שדן', שמלשון 'בפרט' משמע שגם קודם שדן דעתו כן, אכן א"א בשום אופן לומר כן וכנ"ל, וקרוב לי לומר שלשון בפרט לאו דוקא, או אפשר שטעות סופר הוא.

טבילת כלי חרס מצופים בזכוכית

הפוסקים דנו בדין כלים פלסטיים וכלי ניילון הנקחים מגויים אם צריכים טבילה. בשו"ת חלקת יעקב (ח"ב סי' קסג אות ב) כתב, שאע"פ שנאמר לו מפי מומחים שאף כלי פלסטיק וניילון אפשר לתקנם ע"י התכה כמו כלי מתכות, מ"מ אין לנו לחייבן בטבילה מעצמינו, וכמו שכתב המג"א (סי' שא ס"ק נח) להסתמך על הב"י (סי' יג) שבכ"ה אין לגזור מדעתינו, וה"נ כיון שמיני כלים אלו לא היו בימי חז"ל, ולא נתחייבו בטבילה, אין בידינו לחייבן בטבילה, ובפרט שיש לחוש פן יבאו לידי ברכה לבטלה. ולכן אין לטבולן אפילו בלא ברכה. ומ"מ המחמיר להטבילן בלי ברכה אין מזניחין אותו. עכת"ד.

אך בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' עו) העלה שיש להטבילן בלא ברכה, מפני שחשש לטענת המלמד להועיל (סי' מט) שהואיל וכל דין טבילת כלי זכוכית אינו אלא מדרבנן [מפני שאפשר להתיכם ולעשותם כלים שנית], יש לומר שלא גזרו אלא על כלי זכוכית ולא על שאר כלים שאפשר להתיכם. והוסיף להסתייע ממ"ש במסגרת השלחן על הקיצור שולחן ערוך (סי' לו) בכלים של פורצליון שיש להם תקנה כשנשברו שיטבילם בלא ברכה.

אך בכנה"ג (סי' קכ הגה"ט אות י) כתב שבכלי פורצליון עצמם מנהגינו שלא להטבילם כלל, וכ"כ החיד"א בשו"ת ברכה (שם סק"ג). אלא שהכנה"ג שם נתן טעם לזה מפני שאם נשברו אין להם תקנה. וכ"כ בשו"ת שאילת יעב"ץ (סי' סז). ושטעם זה לא ראינו ולא שמענו מי שיצריכם טבילה כלל, ע"ש. וכן הוא בערך השלחן (סי' קכ סק"ג). אבל בנידון דין אה"נ שידודו שצריכין טבילה.

כתובות קח

שמחה בלידת בת

בגמ' מאי קאמר אמור אביי ה"ק בשביל שאני זכר וראוי לעסוק בתורה הפסדתי, אמר ליה רבא מאן דעסיק בתורה הוא דירית מאן דלא עסיק בתורה לא ירית, אלא אמר רבא הכי קאמר בשביל שאני זכר וראוי לירש בנכסים מרובין הפסדתי בנכסים מועטין.

כתבו התוס' (ד"ה אמר רבא) אמר רבא דעסיק באוריינתא ירית בתמיה, מקשים מאי קמתמה רבא אין ה"נ כדאמר לעיל בפרק נערה (דף מט ושם) מצוה לזון את הבנות וק"ו לבנים דעוסקין בתורה, ואר"ת דלא דמי דלעיל גבי מצוה יש מצוה לזון הבנים יותר מן הבנות, אבל הכא שמת האב וירושתן קא שקלי מן התורה קא מתמה רבא אמילתיה דאדמון דקא בעי למימר דכשיעסוק בתורה יטול ירושה, ואם לא יעסוק לא יטלנה. ויש מפרשים דהכא מיירי בבנים גדולים, ולהכי פריך מאן דעסיק כו', אבל לעיל מצוה לזון את הבנים בבנים קטנים מיירי משום דכולם עומדים לעסוק בתורה קאמר ק"ו לבנים, ולהכי לא פריך מאן דעסיק דכולם הן עומדים לעסוק בתורה.

והנה רבינו יהודה בר יקר רבו של הרמב"ן ז"ל בפ"י התפילות והברכות כתב, שאם נולד בן צריך לברך שהחינו ועל הנקבה לא יברך ד"ן האמת, אפילו שאמרו ז"ל אוי לו למי שבניו נקבות ע"ש, ובגמ' אמר' רבינו הקדוש נולד לו נכדה נקבה, ואמר לו רבינו הקדוש לבנו רבי' באה לעולם, והשיבו לו תנחומין של הבל נתמך אביך, והנה השתמש בלשון תנחומין כניחום אבלים ח"ו ויכול ח"ו לבא לידי שפיכות דמים וכיוצא בו, ואם לא ידעו ולא יבינו אז כשיצא לאויר העולם יעשה הקב"ה כרצונו מי יחיה ומי ימות, וזה מלבד ממה שאבותינו האמינו בה, בלי תחבולות.

ועיין בפלא יועץ (ערך בת) שכתב שיש מקומות שאיש כי יולד לו בת מרבים העם בשחוק וליצנות עד שמי שנולדה לו בת אינו מוצא מקום להחבא מגודל הרדיפה שרודפין אחריו בדברי שחוק וליצנות ומאריך שם נגד מנהג זה, וכתב שהרי יתכן שהבנות עדיפות על הבנים שיהא להם מזל טוב ואוי לו למי שבניו בנות (קדושין פב:) ורבים מכאובים לאבי הבנים ללמדם תורה ועבודה, משא"כ באבי הבנות שאין עליו צרת הבת כי אם ללמדה מלאכת נשים ומדות טובות שכתב.

לעדכון ורישום שיעורי תורה ניתן לשלוח

פקס ל - 03-543-5757

או לת.ד. 5717 חיפה

לתרומות והנצחות חייג:

052-7650494

כתובות קט

יציאה לחוץ לארץ לטיול

ברמב"ם (מלכים פ"ה ה"ט), כתב, אסור לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ לעולם, אלא ללמוד תורה או לישא אשה או להציל מן העכו"ם ויחזור לארץ, וכן יוצא הוא לסחורה.

ובשדי חמד (אספ"ד מערת א"י אות ב) הביא מדברי הפוסקים אם איסור זה מן התורה או דרבנן, עיי"ש. עוד דנו הפוסקים אם להסוברים שאין מצות ישוב ארץ ישראל בזמן הזה, אף אין איסור לצאת לחו"ל (עיין אוצה"פ קונטרס ישוב א"י ס"ק יא אות א).

וביואל משה (מאמר ישוב א"י סי' קלג י"ג עיקרים אות ז) כתב שהרא"ש והטור שו"ע השמיטו דין זה שאסור לצאת לחוצה לארץ, ונראה שסבירא להו שאין זה אלא בזמן שישראל שרויים על אדמתם, וגוף האיסור אינו אלא דרבנן, על כן מצד ההלכה אין בידינו להחמיר בדין זה. עוד כתב (שם אות יא) שגם כהן מותר עכשיו לצאת לחוץ לארץ, אף שגורו חז"ל טומאה על ארץ העמים, מ"מ המהרש"ל הב"ח הדרישה הש"ך והט"ז כולם בדעה אחת לדבר פשוט שלא שייך איסור זה בזמנינו שאין מקום מוחזק בטרהרה גם בארץ ישראל, ואין נ"מ עכשיו לענין זה בין א"י לחו"ל, וכדאי המה לסמוך עליהם, ק"ו במילתא דרבנן אף שלא בשעת הדחק, עכת"ד.

בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' קעג) כתב שמדברי הרמב"ם (מלכים פ"ה ה"ט) נראה ברור שעיקר האיסור לצאת לחוץ לארץ, הוא דוקא בדירת חו"ל וכלשון הגמ' כל הדר בחו"ל וכו', וזה לא התירו אלא אם חזק הרעב בארץ ישראל, אבל לצאת ולחזור והוא שוכן בקביעות בארץ ישראל התירו במקום צורך אפילו לסחורה, ואף אם אין חסר לו לפרנסתו, והיינו משום ששורש האיסור הוא רק בדירת קבע. אבל אם דעתו לחזור, אסור שלא לצורך כלל, אבל בצורך כל דהו לא גזרו.

ובאם יוצא לטיול על פי סברא אין זה נקרא צורך, ומ"מ אם הולכים לזמן מועט מאד לראות פלאי הטבע של יוצר בראשית ברוך הוא יש מקום לצדד להקל, וכמובן צריך להפך הכל לדרך מצוה. עכ"ד.

[ועיין באורחות רבינו (ח"ג עמוד קפא) הוא שבעל הדרך אמונה שאל את בעל החזון איש, כיון שהים הגדול הוא הגבול המערבי של ארץ ישראל, אם כן כיצד מותר להתרחץ בים והלא הוא יציאה לחוץ לארץ, והשיב החזו"א שבמקום שיכולים להלך ולהתרחץ הוא עדיין בכלל היבשה של ארץ ישראל].

ובספר אבני חן (ח"ב קונטרס שבסוף הספר עמוד לט) כתב שמוותר לצאת לחוץ לארץ לצורך הבראה. אך בשו"ת באר משה (ח"ג סי' שכז) הביא שלצאת לטיול בעלמא כמעט אין היתר, אמנם אם יוצא לשמחת בר מצוה יש להתיר.

והנה במג"א (או"ח סי' תקלא סק"ז) כתב שמוותר לצאת לחו"ל לבקר קרובים, ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' כו) נקט כן, אך כתב שכל זה להלכה ולא למעשה, מפני שנמצא סתירה לזה בתשו' תשב"ץ (ח"ג סי' פ"ח), שכתב שאין לצאת מא"י לחו"ל, אלא ללמוד תורה וכו', או מפני כבוד אב ואם, ושמע מינה שאלמלא מצות כיבוד אב ואם, לא היו שריינן לצאת משום הקבלת פני חבירו.

וע"ע בהליכות שלמה (ח"א פכ"ג העה 16) שהגרש"ז אויערבאך זצ"ל אמר שאינו רואה היתר מספיק לצאת לחו"ל להשתתף בשמחת בר מצוה של נכד.

כפתור

כל מאן דאמר נח נפשיה דרבי ידקר בחרב

ונראה לפרש היות שידעו שלא ימות ככל אדם כמו שהיה באמת שבא לביתו בכל ליל ש"ק, ע"כ הקפידו שלא לומר עליו נח נפשיה. והטעם שזכה לזה הוא ע"י שהעיד על עצמו שלא נהנה כל ימיו אף באצבע קטנה שלו, ואמרו חז"ל (תמיד לב): כל הרוצה לחיות ימות א"ע, לכן כמו שהמית את תאוותיו בחיים לגמרי זכה שיהיה חי במותו, ומה גם שהוא סידר המשניות וכולנו תלמידיו ממילא שפתותיו דובבות בקבר.

(עיני יצחק)

נצחו אראלים את מצוקים

וכבר אמרו בכתובות במיתת רבי, אראלים ומצוקים תפשו בארון הקודש, נצחו אראלים את מצוקים, כי מלאכי השרת ביקשו שימות רבי, והצדיקים ביקשו שיחיה, הרי כי רצון מלאכי מעלה, שימות צדיק ויהיה משכנו בתוכם, וא"כ אם אנו מתפללין שיחיה הצדיק, אם התפלה הולכת ע"י מלאך, אין קטיגור נעשה סניגור, ואיך יהיו הם מעלים התפלה לה' שיהיה הצדיק חי, והם רצונם שימות, אבל כשמתפללים בתום לב, ה' מקבל תפלתנו ותפלתנו בחיי הצדיק מקובלת, וזה מאמר הפסוק (ישעי' כט יג) 'יען כבדוני העם בשפתיו' וכו' הואיל שתפלתם בלי לב, והיא ע"י מלאך לא נתקבלה התפלה ואבדה חכמת חכמים.

(יערות דבש, חלק ראשון - דרוש ח)

בשעת פטירתו של רבי וכו' ולא נהנית אפי' באצבע קטנה

ואפ"ל רמז למ"ש (דברים ח יז) 'ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה', היינו דהגם דרבינו הק' היה עשיר גדול וחשוב מאד עד להפליא לא עלה בדעתו ח"ו לומר דעוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזהו אצבע קטנה, היינו אפי' מה שיש לו יכולת באצבע קטנה לעשות, לא אמרתי זאת, וידעתי דהכל הוא מאתו יתברך.

(ויען יוסף)

ומאי שוחד שהוא חד

ולשון שוחד אמרו רז"ל שהוא חד, פרש"י שהמקבל והנותן נעשו לאיש אחד ושוב אינו רואה חובה לעצמו. ואין זה מחזור שהרי שוחד שם הממון ולא שם הבעלים, וכי בעבור שגורם שהבעלים יהיו לאחדים נקרא הממון על שמם. ונ"ל שהוא חד לשון חידוד מלשון 'ברזל בברזל יחד' (משלי כז יז) כי הממון דומה לסכין מחודד החותך מהרה, וכל דיין צריך להיות מתון שלא יחתוך הדין מהרה, וכשקבל השוחד הרי הוא יודע לאלתר להיכן הדין נוטה וחותרו מהרה כחותך בסכין חד, ולא הדיין חותר הדין אלא הממון חותר והוא חד.

(כלי יקר, שפטים)

נסיעה לקברי צדיקים בחוץ לארץ

הגאון מהר"ש גרמיזאן בשו"ת משפטי צדק (סי' עד) כתב שלא ידענו מה מצוה יש להשתטח על קברי הצדיקים, ומכל מקום סיים שם, שהבית יוסף (סי' תקסח) הביא בשם המהר"ל, שהנודר ללכת על קברי הצדיקים וכו' שמשמע שהוא נדר מצוה.

כך העלה גם הגאון רבי אברהם מיוחס בשו"ת שדה הארץ (ה"ג אבהע"ז סי' יא), שאפשר שיש מצוה להשתטח על קברי הצדיקים, שיתפללו עלינו, וכמו שמצינו בכלב בן יפונה שהלך ונשתטח על קברי האבות, ואמר, אבותי בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת מרגלים (תוס' סוטה לד:). ולכן מותר לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ כדי להשתטח על קברי הצדיקים, כיון שדעתו לחזור לארץ ישראל.

ובשדי חמד (אסיפ"ד מערכת א"י אות א) כתב כיוצ"ב שאע"ג שאסור לצאת מא"י, מ"מ אם רוצה לצאת כדי להשתטח על קברי צדיקים, מותר, כיון שהרי זו לשם מצוה.

ובשו"ת משנת יוסף (סי' נה), כתב שם טעם להיתר יציאה לחו"ל להשתטח על קברי צדיקים, ע"פ מש"כ בס' פאת השולחן (א"י סי' ב ס"ק כח) טעם היתר יציאה לחו"ל לסחורה, לפי שהוא חייו, וישוב ארץ ישראל תלוי בה. א"כ יש לומר דגם ענין התפילה חשיב כדי חייו, לא פחות מסחורה.

ובארצות החיים (שער ח אות ח) כתב שאין לצאת מא"י להשתטח על קברי הצדיקים כי אין בזה מצוה, ומ"מ אם הוא יוצא ע"מ לחזור מותר, ועוד אדרבה אף כי להשתטח על קברי צדיקים הוי מצוה רבה כי זכותם יגיעו עלינו אבל צריך תנאי שלא יהיה מתבטל מן התורה ומן המצוות ובפרט אם הוא ת"ח שמתבטל מן התורה.

ועיין בסגולות ישראל (מערכת ק אות א) שכתב סגולה בדוקה לכל בר ישראל שהוא בצרה רח"ל, או שיש לו קרוב שהוא בצרה, ילך להתפלל על קברי צדיקים, ישפוך שיחו על קבר הצדיק, ויעתר אליו ה' בקול ישועה ורחמים.

ובשו"ת עטרת פז (ח"א כרך א או"ח סי' י) כתב לבאר שיש עניין לנסוע לקברי צדיקים בחו"ל, על אף שיש גם קברים בארץ ישראל, היות ויש בכך כבוד לשוכני עפר אשר הם בחו"ל שמרוחקים הם ממושב בני ישראל, ואין דורש לנפשם, ובכך שהולך לקברם עושה נחת רוח לנשמתם שלא יהיו נשכחים מלב, וכמבואר בספר חסידים (סי' תנ), ברזילי אמר אמות בעירי כי הנאה יש למתים שאוהביהם הולכים על קבריהם, ומבקשין על נשמתן טובה ומטיבין להם באותו עולם. וגם כשמבקשים מהם הם מתפללים על החיים, וכלב בן יפונה נשתטח על קברי אבות. וכיוצ"ב הביא מתשובה לרבינו יקר כת"י (מוריה מנ"א תשל"ט), שכתב שם בענין פינוי המת למקום ישראל וכו', ועוד ניחא להו שיקברו בקבר ישראל, כדי שיוכלו לפקוד עליהם תדיר, וכמעשה כלב שנשתטח על קברי אבות וגם אצל צדיקים וכו', ע"ש.

אולם באז נדברו (ח"ס ב" כח) כתב שמה שהתחילו לנסוע מארץ ישראל לקברי צדיקים בחו"ל, הוא עלבון גדול לארץ ישראל ולבות הק' התנאים ואמוראים הקבורים בא"י, ובדורות הקודמים המנהג היה להיפך שהיו נוסעים לקברי הצדיקים בא"י, אולם כתב (שם ח"ד סי' מג) שאם נוסע להתפלל על קברי צדיקים שיש לו שייכות עמהם, תפילה זו יכולה להשפיע יותר, ולכן יש מקום להתיר. וע"ע בספר מסעות ירושלים (דכ"ו) מה שכתב בשם בעל המנחת אלעזר בענין נסיעה לקברי צדיקים. וכיוצא בזה כתב בספר אהלך באמיתך (פמ"ט הערה יד).

שהשמה במעונם

ברכת מול טוב חמה ולבבית לרבני. חברי וידידי
ממלכת התורה "עוז והדר"

הרה"ג ר' יוסף סאמט שליט"א
לנשואי בתו

הרב משה בנימין קרויזער
לנשואי בתו

הרב יעקב שרגא פייבל הורביץ
לנשואי בנו

הרב ישראל קונופניצקי
להולדת בתו

הרב ישראל יונתן וקשטיין
להולדת בתו

הרב יעקב קופמן
להולדת הבן

הרב מאיר היימן
לרגל אירוסיו בנו

הרב יוסף יצחק רבינוביץ
לרגל אירוסיו בתו

פנינה זוהרת נוספת במפעל נפלא זה, הוא הסיוע לכל מבקש למסור שיעור בכל קון שהוא, הן בגמרות, והן ברמקולים או בכל סיוע נדרש אחר.

המג"ש מקפיד גם להביא בפני הלומדים הלכות שונות ובפרט הלכות שמירת שבת כהלכתה, ורבים העידו כי ע"י דברים ששמעו על ידו ניצלו כמה פעמים מחילול שבת ח"ו.

מצוה גוררת מצוה ובאחד מביקוריו של המג"ש במפעל מסוים שהבעלים הם שומרי תורה ומצוות, פגש ביהודי מבוגר שאין לו שיג ושיח בלימוד תורה וקיום מצוותיה - לא מינייה ולא מקצתיה, ואמרו בעלי המפעל שכבר ניסו ככל העולה על ידם לשכנעו לקיים תורה ומצוות ולא עלה בידם, ואחר שהמג"ש שוחח עמו ארוכות ניאות להניח תפילין לראשונה בחייו בהיותו בן 83 שנים!!!!

שכרו הרבה מאוד על פי פועלו המבורך, אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו.

מאמר הכתוב "ודברת בם
בשבתך בביתך ובלכתך בדרך"
לאו כל אדם זוכה לקיימו.

גזיר עיתון המביא שו"ת עם הרה"ג ר' יצחק זילברשטיין שליט"א שהועלו בכנס העשור של יד לאחים תשס"ז, ובין הדברים נשאל האם מותר להביא קלטות של תורה ולהשמיעם באוטובוס כשישנם כאלו הרחוקים מערבונתה ומתיקותה של תורה ויש חשש שזה יכעיסם והם עלולים להתרחק מהתורה להכעיס, ושאל לחמיו הגר"ש אלישיב שליט"א, והשיבו כי תלמוד תורה היא מצוה שכולם חייבים בה לכן צריכים לבצע את מה שמוטל עליהם ועלינו. ומסיים הגר"ש זילברשטיין שקדושת התורה תשפיע עליהם לטובה. המאור שבה יחזירם למוטב.

לרוב, הנהגים אינם מפריעים למהלך השיעור ואדרבה חלקם גם מצטרפים בשמחה לשומעי השיעור, אך במקרים מסוימים נתקלים בסירוב מוחלט של הנהג עד כדי

עצירת האוטובוס, כך גם היה סיפורו של נהג שסירב בקביעות למסירת השיעור וכעבור תקופה מסוימת אחרי שיחות שכנוע שקיים עמו המג"ש ניאות לאפשר את קיום השיעור ואף הפך להיות מאוהבם נהגים (וישנם כאלו לא מעט) שמתעדכנים במועדי נסיעתו של המג"ש ומחליפים עם עמיתיהם את מסלולי הנסיעות בכדי שהשיעור יאמר בעת נסיעותיהם.

יש לציין כי נזקפים לזכותו הנחת תפילין קבועה של חמשה שומעים בשיעור שלא הניחו תפילין שנים רבות, ושבו להניח בזכות חשיפתם לשיעורים אלו, ורבים הם הנהגים והלומדים שמהלכים היום כשכיפות לראשם בזכותו.

הציוד של השיעורים כולל כיפות, אטמי אוזניים!!!, מיקרופון, שתיה חמה בחורף וקרה בקיץ לקהל הלומדים, וגמרות ובלכתך בדרך של מתיבתא.

כשנשאל מה הוא אומר על גמי מתיבתא שהוא מוני עליהם מתבטא במילים אלו: מתוקים מדבש ונופת צופים, אין לנו שום מושג בדבר הזכות הנשגבה שיש למג"ש, זהו סיוע שיש בו ממש ללומדים, אשרי חלקם.

זכות נוספת עומדת לפתחם של השומעים הוא שהלימוד בחזור לבני ברק הוא לרוב אחר חצות הלילה, ומובא בזוה"ק פר' פנחס שבלמוד אחר חצות הלילה הקב"ה נכנס לגן עדן ומקשיב לקול הצדיקים הלומדים באותה העת.

בשעת השיעור באוטובוס

אין מן הצורך להכביר במילים אודות הזכות הנפלאה לקיים מצות תלמוד תורה "ובלכתך בדרך", וידוע מה שהובא בספר "נדחי ישראל" לבעל החפץ חיים ז"ע שהלומד תורה בדרך שכרו מרובה פי חמש מאות מזה הלומד בביתו.

הכל החל ביוזמתו הברוכה של כ"ק האדמו"ר מקאליב שליט"א, בהקמת המפעל התורני הנפלא "בר בי רב דחד יומא" שעורר הדים רבים וגרף הצלחות אדירות, בכך שב"ה במאות נקודות ישוב ברחבי הארץ קיימים שלושה ימי בר בי רב מידי שנה שבמסגרתו מתכנסים אנשים מכל הגוונים והחוגים מבוקר עד ערב ללימוד בצוותא ולשמוע שיעורי תורה, כולו קודש לה'.

מפעל זה כבר קיים תקופת זמן של קרוב לשלושים וחמש שנה שבהם היו כינוסים ברחבי ערים וישובים בחלקם אף נידחים שהתורה לא הייתה שם בנמצא, וברוך ה' שכיום ישנם גרעינים תורניים לתפארת במקומות אלו.

כשעלו קהל חסידי וידידי בית קאליב מירונה לפני כמה שנים קרא כ"ק האדמו"ר למסור שיעורי תורה בקווי התחבורה הציבורית, ובכך למעשה הונח היסוד למפעל "בר בי רב על גלגלים", כאשר המשב"ק הרה"ח חיים בנימין קירשנבוים שליט"א התחיל ליישם את הרעיון בנסיעות חוץ בכל ריכוזי היהדות החרדית ולמסור בהם שיעורי דף היומי, ובי"ה כהיום נמסרים למעלה מ 30 שיעורי דף היומי בקווי תחבורה שונים ברחבי הארץ.

מעת שכ"ק האדמו"ר מקאליב עלה להתיישב בעיה"ק ירושלים ת"ו לפני כ 4 שנים, החל בכל יום המג"ש למסור שיעורים תמידין כסדרן בקו 402 בעלותו לעיה"ק בשעות הבוקר ובחזרתו לביתו בבני ברק בשעת לילה מאוחרת.

המוני נוסעי הקו מהללים ומשבחים את השעות הנפלאות של נסיעתם, אם פעם היו מתייגעים כדת מה לעשות בשעות הנסיעה הרי שכיום השאלה המטרידה לא קיימת כבר, ומובן מאליה שהשעה מוקדשת ללימוד תורה. ואכן משיחות שערכנו עם נוסעים קבועים נאמר לנו שהשיעורים נאמרים בטוב טעם ודעת, וישנם אף כאלו שמחשבים את זמן נסיעתם לזמן נסיעתו, כדי לזכות ולשמוע את השיעור המחיה את לבם.

בשיחה שקיימנו עמו מציג בפנינו המג"ש

המג"ש והתיק המכיל את הגמרות עבור משתתפי השיעור

אצל הגר"פ שינברג שליט"א

**רבני ממלכת התורה 'עוז והדר'
מזמינים את גדולי ישראל שליט"א
למעמד הנשגב והכביר לכבודה של תורה
מעמד סיום הש"ס של כלל ישראל**

אצל הגר"ש אוירבעך שליט"א

אצל כ"ק אדמו"ר מסלונים שליט"א

אצל הגר"מ שטרנבוך שליט"א

אצל כ"ק אדמו"ר מודארג שליט"א

אצל כ"ק אדמו"ר מפוסק קארלין שליט"א

אצל הגר"נ פינקל שליט"א

אצל כ"ק אדמו"ר מקאליב שליט"א

אצל הגר"י שיינר שליט"א

אצל הגר"מ צדקה שליט"א

אצל הגר"ל רבנוביץ שליט"א

אצל הגר"ד בהן שליט"א

אצל כ"ק אדמו"ר מנאראל שליט"א

עם הגר"א קעניג שליט"א

**כולם יתנו שבה יקר וגדולה לנותן התורה
בחגיגה העולמית האדירה של עם התורה**

אצל הגר"ח סרנא שליט"א

